

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.2.22>

PRZEMOC SEKSUALNA ZWIĄZANA Z KONFLIKTEM ZBROJNYM: CHARAKTER SPOŁECZNY, POJĘCIE I OZNAKI

Inna Melnychenko

adiunkt Katedry Prawa Karnego i Kryminologii

*Dydaktyczno-Naukowego Instytutu Prawa i Szkolenia Specjalistów dla Jednostek Narodowej Policji
Dniepropetrowskiego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Dniepr, Ukraina)*

ORCID ID: 0009-0002-0541-7270

pandora_box09@ukr.net

Adnotacja. W artykule autor wyjaśnia istotę i społeczny charakter przemocy seksualnej związanej z konfliktem zbrojnym. Na podstawie analizy przepisów prawa międzynarodowego przemoc seksualną proponuje się rozumieć jako akty przemocy o charakterze seksualnym, które są bezpośrednio lub pośrednio związane z konfliktem zbrojnym i są popełniane pod przymusem. Osobliwością przemocy seksualnej związanej z konfliktem zbrojnym jest obecność pojęcia przymusu, tj. dobrowolna zgoda na stosunki seksualne jest a priori niemożliwa ze względu na obecność środowiska przymusu. Argumentuje się, że przemoc seksualna związana z konfliktem zbrojnym stanowi rażące naruszenie praw człowieka; jest formą przemocy ze względu na płeć; charakteryzuje się przymusowym środowiskiem; jest wykorzystywana jako strategia wojskowa do upokarzania i zastraszania); w zależności od okoliczności może być zbrodnią wojenną, zbrodnią przeciwko ludzkości lub ludobójstwem.

Słowa kluczowe: przemoc, konflikt zbrojny, gwałt, przemoc seksualna, tortury, gender, zbrodnia wojenna, ludobójstwo, zbrodnia przeciwko ludzkości.

SEXUAL VIOLENCE RELATED TO ARMED CONFLICT: SOCIAL NATURE, CONCEPTS AND SIGNS

Inna Melnychenko

*Adjunct of the Department of Criminal Law and Criminology Educational and Scientific Institute
of Law and Specialist Training for National Police Units Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)*

ORCID ID: 0009-0002-0541-7270

pandora_box09@ukr.net

Abstract. In the article, the author clarifies the essence and social nature of sexual violence associated with armed conflict. Based on the analysis of the provisions of international legislation, it is proposed to understand sexual violence as violent acts of a sexual nature that are directly or indirectly related to armed conflict and are committed in a situation of coercion. A feature of sexual violence associated with armed conflict is the presence of the concept of coercion, i.e. voluntary consent to sexual relations is a priori impossible due to the presence of a situation of coercion. It has been argued that sexual violence related to armed conflict is a gross violation of human rights; is a form of gender-based violence; characterized by a situation of coercion; used as a military strategy for the purpose of humiliation, intimidation); depending on the circumstances can be a war crime, a crime against humanity or genocide.

Key words: violence, armed conflict, rape, sexual violence, torture, gender, war crime, genocide, crime against humanity.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО, ПОВ'ЯЗАНЕ ЗІ ЗБРОЙНИМ КОНФЛІКТОМ: СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА, ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Інна Мельниченко

ад'юнкт кафедри кримінального права та кримінології

*навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (Дніпро, Україна)*

ORCID ID: 0009-0002-0541-7270

pandora_box09@ukr.net

Анотація. В статті авторкою з'ясовується сутність, соціальна природа сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом. На підставі аналізу положень міжнародного законодавства, під сексуальним насильством пропонується розуміти насильницькі дії сексуального характеру, які прямо чи опосередковано пов'язані зі

збройним конфліктом, та вчиняються в обстановці примусу. Особливістю сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом, є наявність концепції примусу, тобто добровільність згоди на сексуальні відносини апіорі не можлива через наявність обстановки примусу. Аргументовано, що сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом, є грубим порушенням прав людини; є формою гендерно зумовленого насильства; характеризується обстановкою примусу; використовується як військова стратегія з метою приниження, залякування); в залежності від обставин може бути воєнним злочином, злочином проти людяності або геноцидом.

Ключові слова: насильство, збройний конфлікт, звалтування, сексуальне насильство, катування, тортури, гендер, воєнний злочин, геноцид, злочин проти людяності.

Вступ. Сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом (далі СНПК) є грубим порушенням права людини. Воно посягає на гідність особи, її статеву недоторканість, честь, здоров'я особи, її життя. Суспільна небезпечність СНПК полягає в тому, що воно заподіює шкоду та впливає не тільки на постраждалу особу, але й на членів її родини та суспільство в цілому. Постраждалою від СНПК може стати абсолютно будь-яка особа, незалежно від освіти, сфери зайнятості, світоглядних переконань тощо. Навіть після закінчення збройного конфлікту, насильство над постраждалими не припиняється. Наслідки знущань та нелюдського поводження з боку російських військових залишаються з потерпілими на все життя. Відсоток таких «травмованих» війною як жінок, так і чоловіків, дівчат та хлопців наразі встановити не можливо, оскільки збройний конфлікт ще триває, однак за вже відомими даними, цілком очевидно, що СНПК є масовим, поширеним, систематичним явищем в Україні.

За офіційними даними Офісу Генерального прокурора, станом на квітень 2023 р. зареєстровано 175 злочинів за фактом вчинення СНПК, 10 особам повідомлено про підозру, 4 кримінальні провадження скеровано до суду та 1 особу засуджено. В цілому, за період, поки триває збройний конфлікт відмічається суттєве зростання кількості потерпілих-жінок + 23% (13 365 тис осіб у 2022 р.), що свідчить про те, збройні конфлікти непропорційно впливають на жінок (Офіс Генпрокурора, 2023). Поряд з цим, чинне законодавство не містить визначення поняття СНПК та не визначає його як окремих злочин. Це в свою чергу створює перешкоди як для притягнення винних до відповідальності, так і для надання допомоги постраждалим від насильства особам.

У зв'язку з цим, **метою статті** є дослідження норм міжнародного законодавства, судової практики на предмет з'ясування сутності, соціальної природи СНПК, формулювання поняття, а також виокремлення його найбільш суттєвих ознак.

Емпіричним підґрунтям роботи слугуватимуть міжнародні документи, які містять положення та норми, що забороняють СНПК, рішення міжнародного кримінального суду у справах про сексуальне насильство, а також матеріали Міжнародних трибуналів по Руанді та колишній Югославії. Дослідження буде проведено за допомогою методів аналізу, синтезу, компаративізму, екстраполяції, компіляції, абстрагування та ін. Ці засоби та прийоми дозволять краще зрозуміти явище СНПК та виділити найефективніші напрямки імплементації норм міжнародного гуманітарного права у вітчизняне законодавство.

Виклад основного матеріалу. У 2000 р. Радою Безпеки Організації Об'єднаних Націй була підписана Резолюція 1325 «Жінки. Мир. Безпека». Цей документ став ключовим щодо визначення місця та ролі жінок у питаннях вирішення збройних конфліктів, а також захисту їх від насильства в цей період. Серед інших, пріоритетними векторами визначено: 1) захист прав і врахування потреб постраждалих в умовах конфліктів і після їх завершення, зокрема захист від різних форм насильства та переслідування; 2) врахування особливих потреб жінок і дівчат, у тому числі вразливих категорій (зокрема біженців, внутрішньо переміщених осіб, жінок, які постраждали від насильства за ознакою статі та сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом), а також жінок-комбатантів, жінок-ветеранів під час надання послуг у сфері охорони здоров'я, психологічної та гуманітарної допомоги; забезпечення участі жінок в економічному відновленні та переході до правосуддя в конфліктних і постконфліктних ситуаціях (Національний план дій, 2020). Усвідомлення того, що жінки, в силу фізичних особливостей та усталених гендерних ролей, є найбільш вразливою категорією населення під час збройного конфлікту, і сприяло формуванню цих ключових положень Національного плану дій 1325. Певним чином, це є врахуванням положень Резолюції Ради Безпеки ООН № 1325, в якій наголошено на обов'язку всіх держав покласти край безкарності та притягнути до відповідальності осіб, відповідальних за геноцид, злочини проти людяності та воєнні злочини, у тому числі ті, що стосуються сексуального та іншого насильства щодо жінок та дівчат (Резолюція, 2020).

У травні 2022 р. між Урядом України та Спеціальним представником Генерального секретаря ООН була підписана рамкова угода щодо взаємодії з питань сексуального насильства під час конфлікту в аспекті реагування та запобігання цьому явищу. З 16 пунктів цієї угоди важливе значення в аспекті запобігання СНПК як явища є наступні: п. 1 підтримка розробки та/або зміцнення національної політики та програм із запобігання та реагування на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, для посилення захисту; п. 6 зміцнення верховенства права та відповідальності за злочини, пов'язані з сексуальним насильством, шляхом підтримки сектору юстиції, включаючи законодавчу реформу для боротьби з усіма формами сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, відповідно до міжнародних норм і стандартів; розбудова потенціалу відповідних суб'єктів сектору юстиції, включаючи навчання слідчих, прокурорів, суддів, офіцерів поліції та іншого персоналу правоохоронних органів; розробка програм відшкодування жертвам; п. 7 створення механізмів моніторингу, аналізу та звітності щодо СНПК, щоб забезпечити систематичний збір точної, надійної та об'єктивної інформації про сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, включаючи документування

конкретних злочинів, забезпечити своєчасне вжиття заходів щодо запобігання цьому злочину та реагування на нього (Framework on cooperation, 2022). Ці положення потенційно, за умови їх впровадження в життя, мають ключове значення на шляху до розуміння сутності, нормативно-правового забезпечення, обліку та відповідальності за СНПК.

Важливо зазначити, що існуюча вітчизняна нормативна база не містить дефініції СНПК, відповідно і кримінальне законодавство прямо не передбачає такого кримінального правопорушення. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне ознайомитися з міжнародною термінологією у досліджуваній сфері. Це дозволить сформулювати поняття СНПК, зрозуміти сутність, виокремити основні ознаки.

Основні положення глобальної архітектури протидії СНПК закріплено в Конвенції про поводження з військовополоненими (ст. 14, 1949 р.), Конвенції про захист цивільного населення під час війни (ст. 27, 1949 р.), Додатковому протоколу № 1 до Женевських конвенцій (ст. 75-77, 1949 р.), Конвенції про захист жертв війни (ст. 3, 1949 р.), Пекінській декларації та платформі дій до неї (1995 р.), деклараціях, конвенціях, резолюціях ООН, рекомендації № 30 Комітету по ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок про роль жінок в попередженні конфліктів, конфліктах та постконфліктних ситуаціях, Римському статуті Міжнародного кримінального суду та ін.

Правова оцінка сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом, свідчить про високий рівень небезпечності його як соціально-правового явища, яке має негативні багатовекторні наслідки як в аспекті порушення основоположних прав людини, так і щодо характеру та тенденції розвитку театру військових дій, а також в цілому динаміки збройного конфлікту (Rufanova, 2022: 224).

Сексуальне насильство, яке вчиняється під час збройних конфліктів (війн) є мало дослідженим явищем, оскільки тривалий час ця тема була замовчуваною та певним чином татуйованою. Можливо це пов'язано з тим, що насильство над жінками прийнято було вважати як неминучий ефект війни. Не зважаючи на це, Римський статут Міжнародного кримінального суду (далі Статут МКС), як фундаментальний документ міжнародного кримінального права у статтях 6, 7, 8 визначає, що сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом одночасно містить у собі ознаки та є за своєю суттю актом геноциду, військовим злочином та злочином проти людяності. Статутом МКС забороняються будь-які насильницькі дії над особистістю, у тому числі жорстоке поводження і катування, наруга на людською гідністю, яка включає в себе і сексуальне насильство (Rome Statute, 1998).

Статут МКС не містить визначення СНПК, однак в його змісті використовується словосполучення «злочини, пов'язані з сексуальним насильством». До таких злочинів віднесено зґвалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація чи будь-яка інша подібна за тяжкістю форма сексуального насильства, яка також становить грубе порушення Женевських конвенцій (торгівля людьми з метою подальшої сексуальної експлуатації, примусове оголення, примусовий, ранній шлюб, примус спостерігати за актом сексуального характеру, ураження статевих органів електричним струмом, примусової розправи з елементами сексуальних знущань тощо).

У Конвенції про захист цивільного населення під час війни (1949 р.) закріплено, що жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь, і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушення до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність (ст. 27 ЖК). Жінки користуються особливою повагою та їм забезпечується захист, від зґвалтування, примусу до проституції і будь-яких інших форм непристойних посягань (ст. 75 Дод. проток. 1 ЖК).

Додатковим протоколом 1 до Женевських конвенцій заборонено: а) насильство над життям, здоров'ям і фізичним та психічним станом осіб, зокрема: 1) вбивство; 2) катування всіх видів - фізичні чи психічні; 3) тілесні покарання; 4) каліцтво; б) знущання над людською гідністю, зокрема, принижуюче й образливе поводження, примус до проституції чи непристойне посягання в будь-якій його формі; с) взяття заручників; д) колективне покарання; і е) погрози вчинити будь-яку з вищезазначених дій. (ст. 77 Додатковий протокол № 1 до Женевських конвенцій).

Рада міністрів ОБСЄ, у своєму рішенні Рішення № 15/05 зобов'язала всі держави-учасниці «... вжити всіх необхідних заходів для запобігання гендерно зумовленому насильству щодо жінок і дівчат під час і після збройних конфліктів та надзвичайних ситуацій, притягнення до відповідальності осіб, які вчинили злочини, і вживати спецзаходи щодо задоволення потреб жінок і дівчат у постконфліктному середовищі». Цим Рішенням окреслені основні проблемні вектори, які є нагальними і сьогодні. Адже навіть в умовах діючого існуючого збройного конфлікту притягнення до відповідальності винних у вчиненні СНПК є досить дискусійним. Не відпрацьованим є і механізм надання допомоги постраждалим від такого насильства.

Існування збройного конфлікту саме по собі вже свідчить про глобальне порушення прав людей. Чоловіки більше ніж жінки гинуть в збройних конфліктах, однак жінки вразливі в інших аспектах. Зокрема, поширеною є практика вчинення щодо жінок зґвалтування та інших форм сексуального насильства (Стамбульська конвенція, 2022). Також жінки є більш вразливими через зменшення можливостей, бідність, вимушене переселення тощо

СНПК характеризуються специфічними ознаками, які обумовлюють його відмінність від сексуального насильства, яке вчиняється за мирних умов, а саме:

1. *Відсутність добровільної згоди.* Не може бути добровільної згоди на сексуальні відносини, якщо сила, погроза застосування сили або примусу, чи можливість використати обстановку примусу позбавляють постраждалу особу дати добровільну та справжню згоду. Поряд з цим, не може бути розцінена як справжня

згода слова потерпілої, її поведінка, якщо потерпіла була не спроможна дати справжню згоду, навіть за обставин мовчання чи відсутності опору. З урахуванням супутніх обставин насильства, паніки, відчаю, страху перед насильством, примусом, затриманням, психологічним тиском, зловживанням владою добровільна згода неможлива. Доведення факту наявності примусових обставин, які робили згоду неможливою, є достатнім для притягнення винного особи до відповідальності за СНПК. Апеляційна палата МКС зазначала, що «...обставини, за яких вчиняються такі воєнні злочини чи злочини проти людства, переважно є примусовими» (Доказування у справах, 2023). Важливо доводити «контекстуалізацію» сексуального насильства, тобто аналіз функції такого сексуального насильства в більш широкій сфері вчинюваної злочинності, вчиненого сексуального насильства в контексті, де саме воно мало місце, відображаючи його «зв'язки» з іншими злочинами, які вчинялись (Beringola, 2017: 97). В умовах збройного конфлікту концепція добровільної згоди, яка притаманна для згвалтування (інших форм сексуального насильства) в мирний час, змінюється на концепцію примусу, яка виключає можливість добровільної згоди.

2. *Вчиняється в сукупності з іншими злочинами проти особи, зокрема такими як незаконне позбавлення волі, тримання під вартою, катування, жорстоке поводження тощо.*

3. *Характеризується більш жорстокими формами вчинення (з використанням зброї, електричного струму, інших предметів, ушкодження, відтинання геніталій, тощо);*

4. *Часто має публічний характер.* Вчиняється на очах у родичів, сусідів, інших військових, командирів тощо. Як правило публічне вчинення має на меті залякування населення, приниження, демонстрація влади, домінування та тероризування населення. Вчинення публічних згвалтувань російськими військовими свідчить про їх готовність застосувати максимально жорстокі методи поводження зі своїми ворогами.

5. Є воєнним злочином, злочином проти людяності та може розглядатися як елемент геноциду. Так, виходячи з положень Статуту МКС, якщо вчиняються, разові, одиничні випадки СНПК доцільно говорити про СНПК як *воєнний злочин* (пп. xxii п. b ч. 2 ст. 8 Статуту МКС); якщо ж випадки сексуального насильства набувають ознак систематичності та масштабності, то правильною правовою оцінкою таких дій скоріше буде як *злочин проти людяності* (п.п. g ч. 1 ст. 7 Статуту МКС); у разі вчинення сексуального насильства з наміром знищити, повністю або частково, будь-яку національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку, то має місце *геноцид* (п.п. b, d ч. 1 ст. 6 Статуту МКС).

Так, Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії вперше засудив трьох членів боснійсько-сербської міліції, яка діяла під час конфлікту 1992–1995 років у Боснії (Прокурор v Кунарац, Ковач і Вукович) за згвалтування як злочин проти людяності (на додаток до засуджень за поневолення та катування як злочин проти людяності та численні військові злочини).

Міжнародний кримінальний трибунал по Руанді у справі «Прокурор порти Акаессу» першим засудив винного у згвалтуванні як за вчинення акту геноциду. Підсудний – лідер місцевого уряду, наказував, підбурював, допомагав, сам вчиняв згвалтування жінок тутсі. У рішенні Судової Палати зазначено, що «...згвалтування та сексуальне насильство становлять геноцид так само, як і будь-який інший акт, якщо вони були вчинені з конкретним наміром знищити, повністю або частково, певну групу...» (Рішення трибуналу, 2008).

Для розуміння сутності та багатогранності СНПК його слід розглядати крізь фільтр таких підходів:

1. *Стратегічний* – СНПК використовується як цілеспрямована «політична» тактика сторони у збройному конфлікті. Тобто військові отримують накази вчиняти сексуальні знущання над населенням.

2. *Опортуністичний* – коли особи (комбатанти) чи групи осіб, користуються можливістю, наприклад, владою на окупованій території, та вчиняють сексуальне насильство з метою власного задоволення або помсти.

3. *Практичний* – сексуальне насильно не сприймається як серйозний злочин, толерується з боку військового керівництва, за такі дії військових не карають.

Зауважимо, що для усвідомлення природи СНПК, правильної кваліфікації та забезпечення доступу до правосуддя потерпілих осіб, важливо розуміти його відмінність від згвалтування чи інших форм сексуального насильства, які вчиняються в мирний час. По-перше, СНПК не має строків давності, на відміну від загально-кримінального сексуального насильства. По-друге, СНПК є справою публічного обвинувачення, тому для початку досудового розслідування не потрібна заява потерпілої особи. По-третє, СНПК має спрощені стандарти доказування в МКС та міжнародних трибуналах. Доказова база не обов'язково повинна містити речові докази, висновки судово-медичних експертів. У справі може бути достатньо показань потерпілої, очевидців, щодо правдивості показань яких сумніви не викликають.

В міжнародному законодавстві не існує вичерпного переліку дій, які утворюють СНПК, оскільки з зміною часу, змінюються суспільно-небезпечні діяння, змінюється їх вплив та масштаби посягання на охоронювані законом цінності. Поряд з цим, соціальна природна СНПК характеризується такими елементами: 1) вчиняється в умовах збройного конфлікту та пов'язане з ним; 2) постраждалою є особа, яка знаходиться під захистом міжнародного гуманітарного права; 3) постраждала особа позбавлена можливості вільно виражати свою волю через наявність обстановки збройного конфлікту; винний застосовує силу або примус; 4) посягання здійснюється на тіло постраждалої особи, її фізичну недоторканість.

Отже, розглянувши основні ознаки СНПК, елементи його соціальної природи варто зауважити, що національне законодавство не містить визначення СНПК. В науковій літературі під сексуальним та гендерно обумовленим насильством, пов'язаним з конфліктом пропонується розуміти акт сексуального характеру та (або) акт, що вчиняється відносно особи через гендер, якщо вони вчинені в умовах примусу та завдали

особі фізичної, сексуальної чи психологічної шкоди, а також погроза вчинення зазначених актів та (або) примус до участі в них, за умови, що вони мають географічний, часовий і причинний зв'язок зі збройними конфліктами або іншими ситуаціями, що порушують мир (Заворотько, 2020: 11). Аналіз нормативної та наукової літератури засвідчив, що коли мова йде про СНПК, то автори, розкриваючи зміст цього явища, перераховують форми злочинних діянь, відповідно до положень Статуту МКС.

Висновки. На підставі вищевикладеного, зазначимо, що глобальну архітектуру правового регулювання СНПК складають: 1) норми міжнародного права прав людини (Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція), Пекінська декларація та платформа дій до неї та ін.); 2) норми міжнародного гуманітарного права (Женевські конвенції та Додаткові протоколи до них); 3) норми міжнародного кримінального права (Римський статут МКС); 4) рішення міжнародних трибуналів з військових злочинів (по Руанді, колишній Югославії, Сьєрра-Леоне, Камбодже та ін.); 5) норми національного законодавства.

Під *СНПК* пропонуємо розуміти насильницькі дії сексуального характеру, які прямо чи опосередковано пов'язані зі збройним конфліктом, та вчиняються в обстановці примусу. Поряд з цим, СНПК являє собою грубе порушення прав людини; є формою гендерно зумовленого насильства; характеризується обстановкою примусу; використовується як військова стратегія з метою приниження, залякування); в залежності від обставин може бути воєнним злочином, злочином проти людяності або геноцидом.

Список використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіс Генерального прокурора. 2023. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2/>
2. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. Затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>
3. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». Організація Об'єднаних націй. 31.10.2000. URL: <https://www.if.gov.ua/genderna-rivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-oon-1325-zhinki-mir-bezpeka>.
4. Framework on cooperation between the Government of Ukraine and the UN on prevention and response to conflict-related sexual violence, May 2022. URL: https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/framework-cooperation-government-un-prevention-and-response-conflict?_gl=1*1fu66oj*_ga*MTk1MDI0NDk4MS4xNjc1OTQ2QTEz*_ga_E60ZNX2F68*MTY3NTk0NjkxMy4xLjEuMTY3NTk0NzQxNC4zMj4wLjA
5. Rufanova Viktoriia, Shablysty Volodymyr, Spilnyk Serhiy, Sydorenko Nataliia, Mozol Stanislav. Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world. *Amazonia Investiga*. Volume 11 – Issue 53: May, 2022. Page 220-226. URL : <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2021>
6. Rome Statute of the International Criminal Court. A/CONF.183/9 of 17 July 1998. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf>
7. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Закон України від 20 червня 2022 р. № 2319-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-20#Text/>
8. Доказування у справах, пов'язаних із сексуальним насильством, у Міжнародному кримінальному суді: український контекст. Юрфем. 2023. URL: <https://jurfem.com.ua/dokazuvannya-snpk-u-mizhnarodnomu-kryminalnomu-sudi-ukr-kontext/>
9. Beringola, A. M. (2017). Intersectionality: A Tool for the Gender Analysis of Sexual Violence at the ICC. *Amsterdam Law Forum*, 9(2). 2017. 84–109.
10. Міжнародний кримінальний трибунал щодо Руанди. Прокурор проти Жан-Поля Акаєсу, Рішення Трибуналу, ICTR-96-4-T, 2 вересня 2008 р., част. 688
11. Заворотько І.Г. Сексуальне і гендерно-обумовлене насильство, пов'язане з конфліктом, як міжнародний злочин. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 293 «Міжнародне право». Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ. 2020. с. 11.

References:

1. Pro zareyestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia. [About registered criminal offenses and the results of their pretrial investigation]. Ofis Heneralnoho prokurora. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2/>
2. Natsionalnyi plan dii z vykonannia rezoliutsii Rady Bezpeky OON 1325 «Zhinky, myr, bezpeka» na period do 2025 roku. [National Action Plan for the Implementation of UN Security Council Resolution 1325 "Women, Peace, Security" for the period until 2025]. Zatv. rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 zhovtnia 2020 r. № 1544-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>
3. Rezoliutsiia Rady Bezpeky OON 1325 «Zhinky, myr, bezpeka». [UN Security Council Resolution 1325 «Women, Peace, Security»]. Orhanizatsiia Obiednanykh natsii. 31.10.2000. URL: <https://www.if.gov.ua/genderna-rivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-oon-1325-zhinki-mir-bezpeka>.

4. Framework on cooperation between the Government of Ukraine and the UN on prevention and response to conflict-related sexual violence, May 2022. URL: https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/framework-cooperation-government-un-prevention-and-response-conflict?_gl=1*1fu66oj*_ga*MTk1MDI0NDk4MS4xNjc1OTQ2OTEz*_ga_E60ZNX2F68*MTY3NTk0NjkxMy4xLjEuMTY3NTk0NzQxNC4zMj4wLjA
5. RUFANOVA Viktoriia, SHABLYSTYI Volodymyr, SPILNYK Serhiy, SYDORENKO Nataliia, MOZOL Stanislav. Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world. [Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world] *Amazonia Investiga*. Volume 11 – Issue 53: May, 2022. Page 220–226. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2021>
6. Rome Statute of the International Criminal Court. [Rome Statute of the International Criminal Court]. A/CONF.183/9 of 17 July 1998. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf/>
7. Pro ratyfikatsiiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu iz tsymy yavyschamy. [On the ratification of the Council of Europe Convention on preventing violence against women and domestic violence and combating these phenomena]. *Zakon Ukrainy vid 20 chervnia 2022 r. № 2319-IX*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-20#Text/>
8. Dokazuvannia u spravakh, poviazanykh iz seksualnym nasyilstvom, u Mizhnarodnomu kryminalnomu sudi: ukrainskyi kontekst. [Evidence in sexual violence cases at the International Criminal Court: the Ukrainian context]. *Yurfem* <https://jurfem.com.ua/dokazuvannya-snpk-u-mizhnarodnomu-kryminalnomu-sudi-ukr-kontext/>
9. Beringola, A. M. (2017). Intersectionality: A Tool for the Gender Analysis of Sexual Violence at the ICC. [Intersectionality: A Tool for the Gender Analysis of Sexual Violence at the ICC]. *Amsterdam Law Forum*, 9(2). 2017. 84–109.
10. Mizhnarodnyi kryminalnyi trybunal shchodo Ruandy. [International Criminal Tribunal for Rwanda]. Prokuror proty Zhan-Polia Akaiesu, Rishennia Trybunalu, ICTR-96-4-T, 2 veresnia 2008 r., chast. 688.
11. Zavorotko I.H. Seksualne i henderno-obumovlene nasyilstvo, poviazane z konfliktom, yak mizhnarodnyi zlochyn. [Conflict-related sexual and gender-based violence as an international crime]. *Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii v haluzi 29 «Mizhnarodni vidnosyny» za spetsialnistiu 293 «Mizhnarodne pravo»*. Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademiia», m. Kyiv. 2020. s. 11.